

ЛЕКЦІЯ 5: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ МИРОТВОРЕННЯ В ЕПОХУ ПОСТ-ПРАВДИ У ЗМІ

1. Європейські технології миротворення

На попередніх заняттях ми з вами вивчали концепцію інформаційно-комунікативного суспільства, Роль та значення ЗМІ у житті людей, проаналізували глобалізацію і локалізацію інформаційних потоків у світі. Доцільним було і звертання до генези питань масової комунікації та ЗМІ, а також масового суспільства. Тому, актуальність теми впливу ЗМІ на сучасне суспільство, в якому домінують різноспрямовані процеси хаосу і порядку, війни та миру, конструкції та деструкції є вкрай важливою.

До того ж, проблематика лекції щільно пов'язана із весняними науковими заходами нашого факультету, а саме – міжнародними конференціями як для викладачів так і для студентів, аспірантів, молодих вчених по прогнозуванню, що присвячені темі миротворення, подолання соц.травм. Представники вашої групи брали активну участь у написанні тез і участі на конференціях. Тому, наш тезаурус сьогодні і взагалі абсолютно синхронізований і дана лекція є не лише викладенням мого матеріалу, а є обговоренням, більш глибоким взаємним осмисленням проблематики.

1. Європейські технології миротворення

Завдання мирного співіснування стоїть і перед кожною людиною зокрема, і перед людством загалом. У наш час виникає потреба визначення **європейських механізмів миру та війни** в Україні як суб'єкта розвитку соціального світу та оптимізації її життя. Світовий розвиток пов'язаний із революціями, громадянськими та світовими війнами, які призводили до суттєвих змін соціального світу та визначали етапи історичного розвитку у мирний період.

Так, поствоєнні дипломатичні угоди протягом історії часто визначали світопорядок, світоустрій, новий спосіб організації світу (Версальський мирний договір 1919 року, Ялтинська та Потсдамська конференції 1945 року, Паризька конференція 1954 року тощо).

На сучасному етапі розвитку суспільства виникла необхідність вивчення світу як самоорганізованої системи. У даний момент існують дві тенденції розвитку людства: або до цивілізованого демократичного суспільства та поступового набуття нового, або до руйнації рівня, що було досягнуто – архаїзації, повернення до попередніх застарілих форм суспільства. Таке становище обумовлено сучасними кризовими ситуаціями, що спіткали людство: загрозою різноманітних глобальних криз, матеріальною прірвою між різними прошарками населення, загальною політичною напругою, екологічними катастрофами, культурним занепадом у суспільстві тощо.

Дослідження розмежування понять «мир» та «війна», виявлення їх основних характеристик дає можливість стверджувати, що мир є змістом елементів та компонентів, їх взаємозв'язку, сповнений процесами, які оцінюються позитивно. Протилежна спрямованість на протиборство є вищим проявом війни.

Отже, формами соціального світу є мир та війна.

Постає питання формування світового устрою миру і війни. **Мироустрій** розуміємо як формування соціального світу, спрямованого на узгодження, порядок, гармонію, організацію, структурування елементів системи, відсутність конфліктів між суб'єктами. А **устрій війни** виражається у формі сукупності елементів соціального світу, які спрямовані на дезорганізацію суспільного життя, виникнення хаотичних зв'язків, конфліктів, дисгармонії в усіх сферах життєдіяльності суспільства.

У цьому діалектичному протиріччі здійснюються різноспрямовані механізми устрою соціального світу: **умиротворення**, яке при виникненні розбалансування соціального світу має негативне забарвлення, є способом примирення агресора, а не виправлення ключової проблеми соціального світу і в цьому ми вбачаємо фальшивість цього механізму; **миротворення** як формування якісно нового світу на засадах узгоджених відносин суб'єктів, гармонії. За діалектичної єдності і боротьбі війни і миру миротворення може втратити спрямованість на розвиток світу; за домінації негармонійних, руйнівних дій, незворотного руйнування діяльності суб'єктів соціального світу миротворення втрачає міру й у формуванні суб'єктів смерті знаходить свою спрямованість і сутність війни; а також **творіння війни (війнотворення)** як формування крайніх руйнівних для соціального організму відносин, напрямок діяльності суб'єктів тяжіє до ще більшого розбалансування системи, створення умов в устрої для часткової або повної зміни зв'язків елементів, компонентів в сторону дезорганізації, руйнування системи, дисгармонії, власне війна є крайньою формою і продуктом цього механізму.

Однією негативною практикою є «**Замирення**», що можна розглядати як деформацію процесу миротворення, тому що основна проблема, яка породила конфлікт чи війну не вирішується, світ перетворюється на штучне узгодження заради налагодження спокійного життя в соціальному світі, а основні конфліктні проблеми стають латентними і переходять в «хронічну стадію».

Тому, діалектична міра розвитку являє собою єдність процесів миротворення та війнотворення для гармонійного розвитку і формування соціального світу.

Комплексний підхід до вивчення проблеми війни і миру, представлений у роботах К. Клаузевіца, зокрема у його концептуалізації поняття інтегральної війни, Е. Вайда, Р. Коуіна, Л. Уайта, які вивчали особливості військової та миротворчої діяльності, Х. Терні-Хая, що здійснив

експлікацію розвитку світу в протилежних процесах хаосу і порядку, В. Сагатовського, який дослідив мир як цілісну систему, А. Першица, Ю. Семенова, В. Шнірельмана, які аналізували функції війни, І. Панаріна, що вивчав комплексний характер інформаційної війни, тощо.

Європейське формування вимірів світу зосереджене на основних концепціях **гуманізму, соціоцентризму, антропоцентризму, а також мироцентризму та військоцентризму.**

Поміж першочергових проблем: попередження глобальних та локальних війн згуртованими стратегічними засобами й застереження Світу від масштабних конфліктів, а також стабільне підтримання миру на Землі, європейці активно продукують **культуру миру** [194, с. 19].

Тож, продовжуючи ідею культури миру та війни, зауважимо, що насильство породжує ще більше насильство в суспільствах із досвідом громадянської війни. Це актуалізує поняття політичного, соціального та економічного насильства і показує, як громадянська війна створює умови, в яких насильство з різними цілями, такими як самосуд, повстання, групове насильство і ксенофобія можуть співіснувати і процвітати. Приклади з Південної Африки, Північної Ірландії, Лівану та Сирії ілюструють симбіоз між різними видами насильства та демонструють як культура війни може зберігатися навіть після її закінчення [190].

Важливу роль у досягненні миру грають міжнародні організації, такі як ООН, НАТО, Міжнародний суд в Гаазі, Римський клуб, Європейський комітет миру, Інститут миру в Стокгольмі та ін..

У сучасному світі концепція гуманізму спрямована на розвиток прав і свобод людини, запобігання війн, вирішення конфліктів дипломатичним шляхом без матеріальних і фізичних втрат, таким чином утверджуються цінності життя. Паралельно формуються технології розвитку миру і розвитку війни.

Концепція мироцентризму втілюється у громадянському суспільстві як прагнення і дії суспільства щодо задоволення своїх потреб, досягнення гідного життя із акцентом на духовні та матеріальні цінності. Військоцентризм акцентує на ролі держави в соціальному світі, через що виникає небезпека тоталітарного чинника в суспільстві, на зміні духовних і матеріальних цінностей на безпосередній розвиток військово-промислового комплексу і перетворення гуманітарної орієнтації устрою життя на воєнну.